

*Ковальчук М. О.,**кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник**Науково-дослідного інституту морського і космічного права**Мкртчян Р. С.,**кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри правових дисциплін**Херсонського інституту Приватного акціонерного товариства
«Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом»*

ПУБЛІЧНИЙ КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню особливостей публічного контролю у сфері запобігання корупції. Установлено, що публічний контроль у сфері запобігання корупції – це вид діяльності публічної адміністрації (НАЗК, Національного антикорупційного бюро України, інших спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції, державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, громадських організацій та інших суб'єктів), що полягає в активних діях щодо перевірки й обліку того, як контрольований об'єкт публічного управління (це спеціально визначені законодавством категорії осіб, цей перелік з часом може бути ще розширено, видозмінено) виконує покладені на нього завдання та реалізує свої функції, визначені нормами адміністративного права (у нашому випадку у сфері запобігання корупції).

Установлено, що громадський контроль – це системна діяльність уповноважених інститутів громадянського суспільства й окремих громадян щодо встановлення відповідності функціонування публічної адміністрації нормативно-правовим стандартам і корегування виявлених відхилень за допомогою звернень до уповноважених державних органів або до громадської думки.

Визначено, що ознаками контролю у сфері запобігання корупції є: безперервність; переведення державного контролю в «електронний формат» з елементами системи блокчейн; публічність; взаємодія з громадськістю; постійне адаптування до нових умов суспільного життя тощо.

З'ясовано, що громадськість може стати потужним суб'єктом із подолання корупційних проявів, і це дійсно так, якщо в державі є люди з високою правовою культурою та правосвідомістю, які займають активну громадянську позицію й свідомо запобігають і борються з корупцією.

Установлено, що антикорупційний контроль насамперед здійснює НАЗК через прийом, облік, аналіз декларацій і вживання адміністративно-правових заходів у разі виявлення правопорушень антикорупційного законодавства. Ця сформована останніми роками система запобігання корупції з елементами системи блокчейн повністю перенесена в «електронну площину» без будь-якого впливу людського фактору.

Визначено, що вагому роль у здійсненні антикорупційних контрольних заходів здійснюють громадські організації, діяльність яких згідно зі статутними положеннями спрямована на запобігання корупції та які працюють за різними напрямками (громадські активісти, блогери, громадські викривачі).

Установлено, що на окрему увагу заслуговують викривачі корупціонерів та особи, що анонімно повідомляють про можливі факти корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції».

Ключові слова: публічний контроль, громадський контроль, запобігання корупції, громадськість, закон, публічна адміністрація, викривач, анонімне повідомлення.

Постановка проблеми. Корупція проникла в усі сфери нашого суспільства, фактично є одним зі способів управління державою та людьми, отримання певних благ, що надзвичайно прикро, тому поки існує таке негативне явище, як корупція, буде, відповідно, і запобігання їй усіма можливими способами.

На слухний погляд Ю. Дем'янчука, з яким ми повністю погоджуємося, корупція – це соціальне явище, яке має яскраво виражений політичний характер. Корупція часто стає причиною завершення кар'єри політиків і державних службовців, урядовців, призводить до зміни політичних режимів, занепаду держав тощо [1].

А. Вишняков на доповнення поглядів Ю. Дем'янчука зазначає, що проникнення корумпованих і кримінальних осіб у владу призводить до серйозних негативних наслідків: знижується довіра до влади, люди перестають вірити процедурі її формування; спостерігається відчуження влади від суспільства та громадських інститутів; девальвується значення права та закону як інструментів регулювання громадського життя [2; 3, с. 73].

Окрему й одну з найважливіших ланок у системі запобігання корупції займає публічний контроль. Це пов'язано з тим, що як би не говорили про систему єдності і поділу влади в державі, у суспільстві все одно існує недовіра до органів, які здійснюють антикорупційну діяльність, тому публічний контроль становить окремих і більш незалежний у запобіганні корупції інститут.

Інституту публічного контролю присвячено праці таких учених, як: В. Авер'янов, С. Алексєєв, О. Андрійко, О. Бандурка, Д. Бахрах, І. Бачило, Ю. Битяк, А. Васильєв, Л. Воронова, В. Гарашук, І. Голосніченко, С. Гончарук, Є. Додін, В. Олефір, В. Зуй, Р. Каложний, Л. Коваль, В. Колпаков, А. Комзюк, О. Косиця, В. Кравчук, І. Пахомов, В. Петков, А. Селіванов, М. Тищенко, В. Чиркін, В. Шкарупа та ін. Але дослідження публічного контролю саме у сфері запобігання

корупції майже не зустрічаються, що говорить про недостатній рівень вивчення й аналізу даної проблематики.

Метою статті є дослідження інституту публічного контролю у сфері запобігання корупції та з'ясування природи цих відносин у протидії корупції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Комплексним самостійним інструментом публічного адміністрування є контроль – вид діяльності, що полягає у тому, що суб'єкт публічної адміністрації здійснює перевірку й облік того, як контрольований об'єкт виконує покладені на нього завдання та реалізує свої функції [4, с. 278; 5, с. 178].

Метою контролю є встановлення результатів діяльності певних суб'єктів, допущених відхилень від прийнятих вимог, принципів організації, виявлення причин цих відхилень від прийнятих вимог, а також визначення шляхів подолання перешкод для ефективного функціонування всієї системи. У сучасному розумінні контроль розглядається не лише як засіб покарання, а й як інформаційно-аналітичний засіб [4, с. 279].

Ми повністю погоджуємося з А. Білецьким у тому, що жодна демократична держава не може існувати без дієвого контролю за органами влади з боку суспільства. Контроль є універсальним засобом поліпшення взаєморозуміння між органами публічної влади та громадськістю. Громадськість здатна здійснювати контроль за дотриманням антикорупційних програм не лише органами влади, а й іншими сферами. Контроль тісно переплітається з моніторингом, адже саме за результатами останнього і здійснюється перевірка антикорупційної діяльності. До того ж громадськість потрібно буде здійснювати громадську оцінку процесу запровадження антикорупційних програм у всіх сферах суспільного життя [6].

В. Кравчук, досліджуючи питання інституту публічного контролю, зазначає, що, по-перше, публічний контроль у державі – це система організаційно-правових форм забезпечення додержання законності в діяльності публічної адміністрації, прав і свобод людини, ефективного виконання повноважень і завдань органами державної влади, місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами; по-друге, обґрунтовано публічний контроль класифікувати за суб'єктами його реалізації на державний, громадський, муніципальний і міжнародний [7, с. 214].

На слушний погляд В. Галуцька та О. Правоторової, контроль як інструмент публічного адміністрування – це вид діяльності публічної адміністрації, що полягає в активних діях щодо перевірки й обліку того, як контрольований об'єкт публічного управління виконує покладені на нього завдання та реалізує свої функції, визначені нормами адміністративного права [4]. Також В. Рахуа доречно зазначає, що публічний контроль у державному управлінні є «важливим критерієм безпосередньої реалізації принципу публічності, відповідно до якого запроваджуються регламентаційні механізми, які стимулюють громадян до участі у здійсненні контролю за діяльністю державної влади» [8, с. 187].

На думку французьких дослідників Р. Давид, К. Жоффре-Спінозі та вітчизняного вченого Я. Крегула, які аналізували дещо споріднену з нами проблематику, публічний контроль є обов'язковою умовою для формування громадянського суспільства, а тому нагляд громадян за діями влади є запорукою її ефективності та результативності. Тому, на їхню думку, у зміст поняття публічного контролю доцільно вкладати

такі елементи та норми, які регулюють стосунки між людьми у сфері їхнього права на здійснення нагляду за діяльністю соціальних інститутів [9, с. 64; 10, с. 112].

А. Буханевич визначає публічний контроль як важливий інструмент демократичного суспільства, покликаний оптимізувати систему діяльності органів державної влади в сучасних умовах суспільно-політичного розвитку [11, с. 31].

Ці аспекти є досить важливими і щодо публічного контролю у сфері запобігання корупції, адже без нього не буде повноцінного громадянського суспільства та правової держави в Україні.

У дослідженні інституту публічного контролю слід окремо зупинитися на такому виді контролю, як громадський контроль, оскільки, на нашу думку, він є різновидом публічного контролю, особливо якщо це стосується запобігання корупції.

Окрім того, громадський контроль є різновидом соціального контролю, і хоча він не є основним із погляду інтенсивності та обсягів здійснюваних заходів, усе одно набуває дедалі більшого значення в українському суспільстві. Це пояснюється його характерними особливостями, такими як неупередженість, незаангажованість суб'єктів відповідної контрольної діяльності, а також зростанням свідомості та впливовості громадськості, зокрема її духовними організаційними та іншими ресурсами [12, с. 418–421].

На думку С. Вітвіцького, громадський контроль – це системна діяльність уповноважених інститутів громадянського суспільства й окремих громадян щодо встановлення відповідності функціонування публічної адміністрації нормативно-правовим стандартам і корегування виявлених відхилень за допомогою звернень до уповноважених державних органів або до громадської думки [13, с. 23].

І дійсно, надзвичайно важливу роль у протидії корупції відіграє громадський контроль. І. Смотрицька й С. Черних слушно відзначають, що на ринку державних закупівель поряд із державою і підрядником державних контрактів має з'явитися третій рівноправний суб'єкт – суспільство як кінцевий споживач товарів, робіт, послуг, що володіє всією повнотою функцій, зокрема контролю за економічністю й результативністю витрат [14]. Це, звичайно, дещо суміжні думки, але що стосується корупції та корупційних проявів, то тут тільки свідомий громадянин може їх припинити і стати, так би мовити, «на сторожі своїх прав» та розбудови громадянського суспільства.

Усі погляди щодо громадського контролю, публічного та громадського контролю є важливими для сучасного розуміння потреб запобігання корупції в Україні, вони містять «раціональне зерно» для діяльності публічної адміністрації у сфері запобігання корупції.

Щодо законодавчих положень, де йдеться про публічний контроль, то слід зазначити, що у Законі України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) містяться положення, за якими спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції є органи прокуратури, Національної поліції, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції [15].

У переліку термінів у Законі вказується, що регулярні канали повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, інших порушень Закону – шляхи захищеного та анонімного повідомлення інформації викривачем Національному агентству з питань

запобігання корупції, іншому суб'єкту владних повноважень, до компетенції якого належить розгляд та ухвалення рішень із питань, щодо яких розкривається відповідна інформація. Регулярні канали обов'язково створюються спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції, органами досудового розслідування, органами, відповідальними за здійснення контролю за дотриманням законів у відповідних сферах, іншими державними органами, установами, організаціями [15].

Це досить удалі положення щодо публічного контролю у сфері запобігання корупції, адже вони фактично розширюють перелік, і будь-який пересічний громадянин може стати викривачем, якщо бачить корупційні прояви та хоче їм запобігти.

Відповідно до ч. 5 ст. 53 Закону, повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону може бути здійснене працівником відповідного органу без зазначення авторства (анонімно) [15].

Важливими аспектами у чинному законодавстві є положення про участь громадськості в заходах щодо запобігання корупції. Це ще раз підсилює нашу точку зору щодо ефективності та потреби громадського контролю.

Громадські об'єднання, їхні члени або уповноважені представники, а також окремі громадяни в діяльності щодо запобігання корупції мають право: 1) повідомляти про виявлені факти вчинення корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, реальний, потенційний конфлікт інтересів спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, Національному агентству, керівництву чи іншим представникам органу, підприємства, установи чи організації, у яких були вчинені ці правопорушення або у працівників яких наявний конфлікт інтересів, а також громадськості; 2) запитувати та одержувати від державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування в порядку, передбаченому Законом України «Про доступ до публічної інформації» [16], інформацію про діяльність щодо запобігання корупції; 3) проводити, замовляти проведення громадської антикорупційної експертизи нормативно-правових актів і проєктів нормативно-правових актів, подавати за результатами експертизи пропозиції до відповідних органів, отримувати від відповідних органів інформацію про врахування поданих пропозицій; 4) брати участь у парламентських слуханнях та інших заходах із питань запобігання корупції та ін. [15].

У системі Національного агентства відповідно до ст. 17⁻¹ Закону створено підрозділ внутрішнього контролю, підрозділ із питань запобігання корупції Національного агентства, що мають свій спектр дії, повноваження та функції. Підрозділ внутрішнього контролю Національного агентства: 1) здійснює моніторинг та контроль за виконанням працівниками Національного агентства актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших вимог, обмежень і заборон, передбачених цим Законом; 2) проводить контроль своєчасності подання та повну перевірку декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що подаються працівниками Національного агентства в порядку, визначеному Головою Національного агентства; 3) проводить перевірки працівників Національного агентства на добросовісність і моніторинг їхнього способу життя в порядку, визначеному Головою Національного агентства [15].

Велике значення, на нашу думку, мають положення щодо фінансового контролю, та їх наявність у частині поданих декларацій суб'єктами публічної адміністрації забезпечує дотримання принципу гласності. Так, Закон має вагомі положення щодо сучасного фінансового контролю, навіть цілий його розділ присвячений цій діяльності – «Фінансовий контроль» (розділ VII). Він містить такі положення: подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; інформація, що зазначається в декларації; облік та оприлюднення декларацій; контроль і перевірка декларацій [15].

Важливо зазначити, що національне агентство проводить щодо декларацій, поданих суб'єктами декларування, такі види контролю: 1) щодо своєчасності подання; 2) щодо правильності та повноти заповнення; 3) логічний та арифметичний контроль, а стаття 51⁻² окресленого вище нормативно-правового акта визначає встановлення своєчасності подання декларацій [15].

Г. Разумова, Н. Протопопова, Л. Буштин уважають, що для підвищення ефективності боротьби з корупцією застосовують фінансовий контроль на міжнародному рівні, за якого потрібно координувати зусилля контрольних органів, адже спільні зусилля дають змогу забезпечити єдність «технологічного циклу» в боротьбі з корупційними злочинами – від профілактики та виявлення фактів корупції до заходу і покарання корупційних злочинів; розробити методику оцінювання якості внутрішніх антикорупційних систем безпеки; проводити антикорупційну експертизу законодавства [17, с. 135].

Також слушною є думка про те, що потрібно посилити громадський контроль за ухваленням рішень виборними посадовими особами, встановити механізм попереднього громадського обговорення суспільно важливих рішень через розроблення та ухвалення Закону про публічні консультації [18].

Законом передбачено новий порядок декларування особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, свого майнового стану, доходів, витрат і зобов'язань фінансового характеру. Як і раніше, суб'єктами декларування залишаються особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також інші посадові особи юридичних осіб публічного права [18].

Новацією є те, що декларація подається через заповнення на офіційному вебсайті Національного агентства з питань запобігання корупції.

Тобто можна констатувати, що нині наявні всі юридичні підстави для реалізації нового механізму проходження спеціальної перевірки, визначеного відповідними положеннями Закону № 1700 [19] та Порядку № 171 [20].

Національне агентство з питань запобігання корупції, Національне антикорупційне бюро України, інші спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції, державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, юридичні особи публічного права та юридичні особи, зазначені в ч. 2 ст. 62 Закону, зобов'язані створити захищені анонімні канали зв'язку (канали онлайн-зв'язку, анонімні гарячі лінії, електронні поштові скриньки та ін.), через які викривач може здійснити повідомлення, гарантовано зберігаючи свою анонімність. Вимоги до захисту таких каналів зв'язку визначає Національне агентство з питань запобігання корупції [15].

Анонімне повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, інших порушень Закону підлягає розгляду, якщо наведена в ньому інформація стосується конкретної особи, містить фактичні дані, які можуть бути перевірені.

Поступово розвивається й практика громадського моніторингу надання публічних послуг щодо запобігання корупційним ризикам у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. За останні кілька років як на національному, так і на місцевому рівні громадські організації реалізували низку проєктів дослідження якості надання адміністративних послуг. Тому слід констатувати, що сьогодні інститут громадського контролю є важливим інструментом забезпечення якості адміністративних послуг [21, с. 162].

Звичайно, такий вид контролю має стати основним щодо запобігання корупції також і під час побудови громадянського суспільства та правової держави, де він має ключове значення.

Водночас аналіз нормативно-правових актів, спрямованих на запобігання корупції, дає змогу виокремити основні організаційно-правові передумови ефективної участі громадськості в запобіганні корупції, серед яких слід назвати: 1) підвищення інформаційної відкритості та прозорості діяльності органів публічної влади, вчасного інформування ними про свої рішення, надання вичерпних пояснень про наміри; 2) забезпечення доступності та підзвітності органів публічної влади, особливо з тих питань, що стосуються безпосередньо громадян; 3) подальше вдосконалення чинного законодавства, що забезпечить дієві механізми для участі громадськості у формуванні та реалізації державної антикорупційної політики; 4) налагодження стійких форм конструктивного діалогу між громадськістю та владою щодо формування і реалізації державної антикорупційної політики на принципах партнерства та взаємодії [22, с. 59].

Таким чином, основними ознаками публічного контролю у сфері запобігання корупції є безперервність, переведення публічного контролю в «електронний формат» з елементами системи блокчейн, публічність, взаємодія з громадськістю; постійне адаптування до нових умов суспільного життя тощо.

Щодо аспектів які, на нашу думку, мають велике значення для вдосконалення інституту публічного контролю, слід назвати використання методу переконання, що полягає у систематичному здійсненні роз'яснювальної роботи щодо норм адміністративно-правових актів; критика антигромадських учинків; інформування населення про стан боротьби з корупцією, що здійснюється в процесі індивідуальної та масової роз'яснювальної роботи через засоби масової інформації, зокрема через телебачення, радіо, Інтернет, періодичні видання тощо; заохочення громадян, які активно беруть участь у боротьбі з корупцією. Про ці методи і способи у своїй праці досить слушно зазначає І. Дьомін.

Також слушними та актуальними є погляди А. Білецького, що серед перешкод, з якими стикається громадськість і які заважають ефективно запобігати корупційним злочинам у державі, називаються пасивність органів державної влади і відсутність взаєморозуміння з нею, недовіра до представників правоохоронних органів і недосконалість законодавства (зокрема, відсутність більш широких прав громадськості, недостатня захищеність викривачів корупційних злочинів) [6].

Важливим здобутком стало визначення на законодавчому рівні форм участі громадськості в запобіганні корупції завдяки ухваленню Закону України «Про запобігання корупції» – це ще один крок до перемоги над корупцією у нашій державі.

Законом регламентовано, що особою, яка надає допомогу в запобіганні і протидії корупції (викривачем), є особа, яка за наявності обґрунтованого переконання, що інформація є достовірною, повідомляє про порушення вимог цього Закону іншою особою, однак норми означеного Закону стосуються лише викривачів, що розкрили інформацію про корупційні діяння, водночас викривання є надійним інструментом для подолання не лише корупції в Україні, а й порушень прав людини правоохоронними органами, забезпечення екологічної безпеки, відкритості влади, свободи висловлювання та загалом для конституційного устрою України [15].

Висновки. Публічний контроль у сфері запобігання корупції – це вид діяльності публічної адміністрації (НАЗК, Національного антикорупційного бюро України, інших спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції, державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, громадських організацій та інших суб'єктів), що полягає в активних діях щодо перевірки й обліку того, як контрольований об'єкт публічного управління (це спеціально визначені законодавством категорії осіб, цей перелік з часом може бути ще розширено, видозмінено) виконує покладені на нього завдання та реалізує свої функції, визначені нормами адміністративного права (у нашому випадку у сфері запобігання корупції).

Ознаками контролю у сфері запобігання корупції є: безперервність; переведення державного контролю в «електронний формат» з елементами системи блокчейн; публічність; взаємодія з громадськістю; постійне адаптування до нових умов суспільного життя тощо.

Щодо співвідношення громадського та публічного контролю, то слід зазначити, що громадськість може стати потужним суб'єктом із подолання корупційних проявів, і це дійсно так, якщо в державі є люди з високою правовою культурою та правосвідомістю, які займають активну громадянську позицію й свідомо запобігають і борються з корупцією.

Антикорупційний контроль насамперед здійснює НАЗК через прийом, облік, аналіз декларацій і вживання адміністративно-правових заходів у разі виявлення правопорушень антикорупційного законодавства. Ця сформована останніми роками система запобігання корупції з елементами системи «блокчейн» повністю перенесена в «електронну площину» без будь-якого впливу людського чинника.

Окрім того, вагому роль у здійсненні антикорупційних контрольних заходів відіграють громадські організації, діяльність яких, згідно зі статутними положеннями, спрямована на запобігання корупції та які працюють за різними напрямками (громадські активісти, блогери, громадські викривачі).

Література:

1. Дем'янчук Ю.В. Актуальні проблеми протидії корупції. С. 347. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/4552/53.pdf?sequence=1> (дата звернення: 15.01.2022).
2. Академія прокуратури України : збірник наукових праць. 2009. 400 с. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-185.html> (дата звернення: 06.01.2022).

3. Вишняков А.А. Вільні та демократичні вибори як переробка політичної корупції. *Організована злочинність, тероризм і корупція* : кримінологічний шоквартальний альманах. Вип. 1 Москва : Юрист, 2003. С. 73.
4. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галуцько, П. Діхтєвський, О. Кузьменко та ін. ; за ред. В. Галуцько, О. Правоторової ; вид. 3-є. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 584 с.
5. Гладун З. Адміністративне право України : опорні конспекти лекцій. Тернопіль : ТАНГ, 2002. С. 178.
6. Білецький А.В. Участь громадськості у запобіганні корупційним злочинам в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 ; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків, 2018. 228 с.
7. Кравчук В. Публічний контроль у державі. *Юридичний вісник*. 2015. № 1. С. 210–215. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2015_1_39 (дата звернення: 23.12.2021).
8. Рахуа В.К. Общественно-исторические типы публичной власти. Москва, 2007. 403 с.
9. Давид Р., Жоффре-Спиноза К. Основные правовые системы современности. Москва, 1999. 611 с.
10. Крегул Я.М. Публічний контроль в Україні та Франції: порівняльно-правове дослідження. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/13855> (дата звернення: 03.01.2022).
11. Буханевич А. Публічний контроль у контексті сучасних дослідницьких підходів. *Вісник Національної академії державного управління при Президенті України*. 2009. № 1. С. 25–32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2009_1_5 (дата звернення: 24.12.2021).
12. Попова О.О., Калініченко А.П. Громадський контроль у сфері надання адміністративних послуг органами внутрішніх справ: проблемні питання. *Форум права*. 2014. № 1. С. 418–421.
13. Вітвіцький С.С. Контроль як гарантія законності діяльності публічної адміністрації : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2016. 480 с.
14. Институт общественных закупок в современной российской экономике : монография / под ред. И.И. Смотрицкой, С.И. Черных. Москва, 2016. 280 с.
15. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 49. Ст. 2056.
16. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (дата звернення: 14.01.2022).
17. Разумова Г., Протопопова Н., Буштин Л. Фінансовий контроль як інструмент антикорупційної політики: міжнародний аспект. *Матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф.*, м. Дніпро, 17 листопада 2020 р. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020.
18. Національна доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики у 2018 році. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/Natsdopovid-2018.pdf> (дата звернення: 05.01.2022).
19. Фінансовий контроль за новим антикорупційним законом. URL: <http://chernivetska.land.gov.ua/finansovuy-kontrol-za-novym-antikoruptsiynym-zakonom/> (дата звернення: 09.01.2022).
20. Спеціальна перевірка державних службовців як основний механізм запобігання корупції. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8612> (дата звернення: 21.12.2021).
21. Мартинюк Н. Громадський контроль під час надання публічних послуг щодо запобігання корупційним ризикам у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. *Дискусійні питання застосування антикорупційного законодавства* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 17 листопада 2020 р. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. С. 161–164.
22. Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і місцевого самоврядування : монографія / за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.Л. Федоренка. Київ : Ліра-К, 2016. 524 с.
23. Ковальчук М.О. Адміністративно-правовий статус суб'єктів публічної адміністрації, які здійснюють заходи щодо запобігання корупції в Україні. *Юридична наука*. 2019. № 36. С. 99–106.

Kovalchuk M., Mkrtschian R. Public control in the field of corruption prevention

Summary. The article is devoted to the research of the peculiarities of public control in the field of corruption prevention. It is established that public control in the field of anti-corruption is a type of activity of public administration (National Agency for the Prevention of Corruption, National Anti-Corruption Bureau of Ukraine, other specially authorized entities in the field of anti-corruption, state bodies, authorities of the Autonomous Republic of Crimea, local governments, public organization and other entities), which consists in active actions to verify and record how the controlled object of public administration (these are specially defined by law categories of persons, this list may be expanded over time, modified) performs its tasks and implements their functions defined by the norms of administrative law in our case in the field of prevention of corruption.

It is established that public control is a systematic activity of authorized institutions of civil society and individual citizens to establish compliance with the functioning of public administration to regulatory standards and correct identified deviations by appealing to authorized state bodies or public opinion.

It is determined that the signs of control in the field of anti-corruption are: continuity; transfer of state control to "electronic format" with elements of the blockchain system; publicity; public interaction; constant adaptation to new conditions of social life, etc.

It was found that the public can be a powerful actor in overcoming corruption, and this is true if there are people in the country with a high legal culture and legal awareness, who take an active civil position and self-consciously prevent and fight corruption.

It is established that anti-corruption control is carried out primarily by the NAPC through the receipt, accounting, analysis of declarations and the application of administrative and legal measures in case of violations of anti-corruption legislation. This system of anti-corruption, formed in recent years with elements of the "blockchain" system, has been completely transferred to the "electronic plane" without any human influence.

It is determined that an important role in the implementation of anti-corruption control measures is played by the public of organizations whose activities in accordance with the statutory provisions are aimed at preventing corruption and who work in various fields - public activists, bloggers, public detractors.

It has been established that whistleblowers and individuals deserve special attention, anonymously reporting possible facts of corruption or corruption-related offenses and other violations of the Law of Ukraine "On Prevention of Corruption".

Key words: public control, public control, prevention of corruption, public, law, public administration, whistleblower, anonymous message.